Κυριακή μετά τα Φώτα: σχετικά με την έναρξη του σωτηρίου έργου του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού στη Γαλιλαία (Άγιος Ιωάννης Χρυσόστομος)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 12 Ιανουαρίου, 2018

(Κατά Ματθαίον Ευαγγέλιο, Κεφ. 4, χωρία 12 έως 17)

Απόσπασμα από την ομιλία ΙΔ΄ του αγίου Ιωάννου, αρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, του Χρυσοστόμου.

Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Ἰωάννης παρεδόθη, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν (:Όταν δε ο Ιησούς άκουσε ότι ο Ιωάννης συνελήφθη κατά διαταγή του Ηρώδη Αντύπα και οδηγήθηκε στη φυλακή, αναχώρησε από την Ιουδαία για την Γαλιλαία).

Για ποιον λόγο ο Ιησούς αναχωρεί; Επειδή πάλι θέλει να μας διδάξει **να μη σπεύδουμε να αντιμετωπίσουμε κατά μέτωπον τους πειρασμούς, αλλά να υποχωρούμε και να απομακρυνόμαστε από αυτούς· διότι αξιοκατάκριτο δεν είναι το να μη ρίχνεις τον εαυτό σου στον κίνδυνο, αλλά το να μην αντισταθείς με γενναιότητα, όταν πέσεις σ' αυτόν**. Αυτό λοιπόν θέλοντας να διδάξει και προσπαθώντας να περιορίσει τον φθόνο των Ιουδαίων, αναχωρεί για την Καπερναούμ. Έτσι, αφενός και την προφητεία εκπληρώνει και αφετέρου σπεύδει για να αλιεύσει τους μελλοντικούς διδασκάλους της οικουμένης, επειδή βέβαια διέμεναν εκεί, ασχολούμενοι βιοποριστικά με το ψάρεμα.

Εσύ, όμως, πρόσεξε, σε παρακαλώ, με ποιον τρόπο, από παντού σκοπεύοντας να στραφεί στους εθνικούς, από τους Ιουδαίους λαμβάνει τις αιτίες. Πραγματικά, και στην προκειμένη περίπτωση, αυτοί είναι που, επειδή επιβουλεύτηκαν τον Πρόδρομο και τον έριξαν στο δεσμωτήριο, **ωθούν του Ιησού προς την ειδωλολατρική Γαλιλαία** (:την «Γαλιλαία των Εθνών»). Ότι, από την άλλη, δεν εννοεί ένα μέρος του ιουδαϊκού έθνους, ούτε υπαινίσσεται όλες τις φυλές, πρόσεξε με ποιον τρόπο προσδιορίζει την περιοχή εκείνη ο προφήτης, λέγοντας τα εξής: «*Γῆ Ζαβουλὼν καὶ γῆ Νεφθαλεὶμ, ὁδὸν θαλάσσης πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν· ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει, εἶδε φῶς μέγα* (:Η περιοχή της φυλής Ζαβουλών και η περιοχή της φυλής Νεφθαλείμ, που εκτείνεται πλησίον της θάλασσας της Γενησαρέτ και ανατολικά του Ιορδάνη ποταμού, η Γαλιλαία η γεμάτη από ειδωλολάτρες· ο λαός που **καθόταν στο σκοτάδι** της θρησκευτικής άγνοιας και πλάνης, είδε πνευματικό φως

μέγα, τον Χριστό (Ησαΐας, 9, 1· Ματθ. 4, 15)». **Σκότος** εδώ λέγει όχι το αισθητό, αλλά την **πλανημένη πίστη και ασέβεια**, γι' αυτό και πρόσθεσε: «*Τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου, φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς* (:και σε αυτούς που κάθονταν ψυχικά υπόδουλοι στη χώρα, που τη σκεπάζει καταθλιπτικό το πυκνότατο σκοτάδι της αμαρτίας και του θανάτου, ανέτειλε και έλαμψε φως από τον ουρανό (:Ησαΐας 9, 2, Ματθ. 4, 16)».

Για να μάθεις λοιπόν ότι ούτε φως, ούτε σκοτάδι αισθητό εννοεί, πρόσεξε ότι, όταν ομιλεί για το φως, δεν το αποκαλεί απλώς «**φως**», αλλά «φως μεγάλο», το οποίο σε άλλο σημείο ονομάζεται «*τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν*» (Ιω. 1, 9: «*Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον* [: Ο Υιός και Λόγος του Θεού ήταν πάντοτε το αληθινό φως, το οποίο φωτίζει κάθε άνθρωπο, που έρχεται στον κόσμο]»). Ερμηνεύοντας από την άλλη το «**σκότος**», το ονόμασε «*σκιάν θανάτου*». Έπειτα, δείχνοντας ότι δε βρήκαν το φως, επειδή οι ίδιοι το είχαν αναζητήσει, αλλά **ο Θεός από ψηλά τούς φανερώθηκε**, λέγει: «*Φως ανέτειλε γι' αυτούς*»· δηλαδή το ίδιο το φως ανέτειλε και έλαμψε, δεν έτρεξαν αυτοί πρώτοι προς το φως. Πραγματικά οι άνθρωποι είχαν φτάσει σε έσχατα σημεία απελπισίας, πριν από την παρουσία του Χριστού, καθώς ούτε καν περπατούσαν στο σκοτάδι, αλλά κάθονταν μέσα στο σκοτάδι. Αυτό ακριβώς ήταν σημάδι ότι μήτε καν έλπιζαν ότι θα απαλλαγούν από το σκοτάδι αυτό. Γιατί σαν να μην ήξεραν καν προς πού πρέπει να προχωρήσουν, έτσι, αφού τους είχε καταλάβει το σκοτάδι, κάθονταν, χωρίς να μπορούν πλέον ούτε να είναι όρθιοι.

«*Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν καὶ λέγειν· μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν* (: Από τότε πλέον άρχισε ο Ιησούς να κηρύττει δημοσία και να λέγει• "μετανοείτε, διότι έχει πλησιάσει πλέον η βασιλεία των ουρανών, η πνευματική και αγία ζωή της λυτρώσεως και της μακαριότητας) [Ματθ. 4, 17].

«Από τότε»· πότε, δηλαδή; Από τη στιγμή που ο Ιωάννης ρίχτηκε στη φυλακή. Και **για ποιο λόγο ο Ιησούς δεν κήρυξε εξαρχής σε αυτούς; Γιατί επίσης εξ ολοκλήρου χρειαζόταν τον Ιωάννη**, τη στιγμή που η μαρτυρία των έργων Του κήρυττε από μόνη της για το Ποιος ήταν ο Ιησούς; Για να μάθεις και από εκεί την αξία Του, ότι όπως ακριβώς ο Πατέρας, έτσι και Αυτός έχει **προφήτες**· αυτό ακριβώς και ο Ζαχαρίας έλεγε: «*Καὶ σὺ, παιδίον, Προφήτης Ὑψίστου κληθήσῃ* (:Και συ, παιδί μου, θα αναδειχτείς και θα ονομαστείς ''προφήτης του Υψίστου'') [Λουκ. 1, 76]· και για να μην αφήσει καμία δικαιολογία στους αναίσχυντους τους Ιουδαίους.

Αυτό ακριβώς και ο ίδιος ο Κύριος παρέθεσε ως παρατήρηση για τους Ιουδαίους, λέγοντας: «*Ἦλθεν Ἰωάννης μήτε ἐσθίων, μήτε πίνων, καὶ λέγουσι·Δαιμόνιον ἔχει. Ἦλθεν ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγουσιν· Ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, φίλος τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν. καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῆς!* (: ήρθε ο Ιωάννης, που ζούσε ασκητική ζωή, χωρίς να τρώγει και

χωρίς να πίνει όπως οι άλλοι, και είπαν οι άνθρωποι της γενεάς αυτής ότι έχει δαιμόνιο. Ήρθε ο Υιός του ανθρώπου, ο οποίος και τρώγει και πίνει, όπως κάθε φυσιολογικός, εγκρατής και κοινωνικός άνθρωπος, και λέγουν• ‘’να, άνθρωπος φαγάς και οινοπότης, φίλος τελωνών και αμαρτωλών’’. Και έτσι η θεία σοφία θαυμάστηκε και δικαιώθηκε μόνο από τα συνετά τέκνα της, διότι χρησιμοποιεί πάντοτε σοφούς και δικαίους τρόπους για σωτηρία του ανθρώπου”) [Ματθ. 11, 19].

Εξάλλου, ήταν ανάγκη από άλλον προηγουμένως να λεχθούν τα σχετικά με Αυτόν, και όχι από τον Ίδιο· διότι, εάν ακόμη και μετά από τόσο πολλές και τόσο μεγάλες, και μαρτυρίες και αποδείξεις, έλεγαν: «*σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρτυρεῖς· ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής* (: συ δίδεις μόνος σου μαρτυρία για τον εαυτό σου. Η μαρτυρία σου όμως αυτή δεν είναι αληθινή, εφόσον κανείς άλλος δεν την επιβεβαιώνει) (Ιω. 8, 13), **εάν, χωρίς να έχει προηγηθεί η μαρτυρία του Ιωάννη, εμφανιζόταν πρώτος ο Ίδιος και έδιδε μαρτυρία για τον Εαυτό Του, τι δεν θα έλεγαν;** Για τον λόγο αυτό, ούτε κήρυξε πριν από τον Ιωάννη, ούτε θαυματούργησε, μέχρι τη στιγμή που εκείνος κλείστηκε στη φυλακή, ώστε **να μη δημιουργείται με τον τρόπο αυτό διχασμός ανάμεσα στο λαό** . Γι’ αυτό **ούτε ένα θαυματουργικό σημείο δεν έκανε ο Ιωάννης**, ώστε και με εκείνον τον τρόπο να παραδώσει το πλήθος στον Ιησού, καθώς τα θαύματα θα τους προσέλκυαν προς εκείνον. Διότι, μολονότι οικονομήθηκαν τόσα πριν, και πριν από τη φυλάκιση του Ιωάννη στο δεσμωτήριο, και μετά από αυτήν, Τον αντιμετώπιζαν με ζηλοτυπία οι μαθητές του Ιωάννου και οι περισσότεροι υποψιάζονταν ότι δεν ήταν ο Ιησούς ο Χριστός, αλλά ο Ιωάννης, εάν δε γινόταν τίποτε από αυτά, τι δε θα μπορούσε να συμβεί;

Γι’ αυτό και ο Ματθαίος κάνει την επισήμανση ότι «από τότε άρχισε ο Ιησούς να κηρύττει»· και όταν άρχισε το κήρυγμα, ό,τι κήρυττε ο Ιωάννης, το ίδιο και ο Ιησούς δίδασκε (πρβλ. Ματθ. 3, 1-2: «*Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας καὶ λέγων· μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν*» και Ματθ. 4, 17: «*Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν καὶ λέγειν· μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν*») και δεν αναφέρει τίποτε ακόμη για τον εαυτό Του το κήρυγμα, το οποίο έκανε· διότι ήταν αρκετό για τότε, το να παραδεχθούν και αυτό, επειδή δεν είχαν ακόμη την αρμόζουσα γνώση γι΄Αυτόν. Γι’ αυτό και όταν αρχίζει δεν λέγει τίποτε το δυσάρεστο και το βαρύ, όπως ο Ιωάννης, μνημονεύοντας την αξίνα και το κοπτόμενο δέντρο, και το φτυάρι και το αλώνι και το άσβεστο πυρ [πρβ. κήρυγμα Ιωάννη του Βαπτιστή, Ματθ. 3, 10: «*ἤδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται* (: Τώρα δε και το τσεκούρι βρίσκεται πλέον κοντά στη ρίζα των δέντρων. (Έφτασε δηλαδή ο καιρός, που θα εκδηλωθεί η δικαιοσύνη του Θεού)• κάθε δένδρο, που δεν κάνει καρπό καλό, κόπτεται σύριζα και ρίχνεται στη φωτιά (αυτό θα πάθει κάθε άνθρωπος, του οποίου τα έργα δεν είναι καλά)»], αλλά **αναφέρει στο προοίμιο της διδασκαλίας Του πράγματα**

χρηστά και αγαθά, ευαγγελιζόμενος στους ακροατές Του τους ουρανούς και την εκεί βασιλεία. […]

ΠΗΓΕΣ:

• http://users.sch.gr/aiasgr/Palaia_Diathikh/Biblia/Palaia_Diathikh.htm

• http://users.sch.gr/aiasgr/Kainh_Diathikh/Biblia/Kainh_Diathikh.htm

• http://www.greek-language.gr/digitalResources/ancient_greek/tools/liddell-scott/index.html

• http://khazarzar.skeptik.net/pgm/PG_Migne/John%20Chrysostom_PG%2047-64/In%20Matthaeum.pdf

• Αγ. Ιωάννου Χρυσοστόμου Άπαντα τα έργα, Πατερικές εκδόσεις «Γρηγόριος Παλαμάς», ΕΠΕ, εκδ.οίκος «Το Βυζάντιον», επιλεγμένα αποσπάσματα από την ομιλία ΙΔ΄, τόμος 9, σελ. 440-445 ,Θεσσαλονίκη 1978

• Βιβλιοθήκη των Ελλήνων, Άπαντα των αγίων Πατέρων, Ιωάννου Χρυσοστόμου έργα, τόμος 64, σελ.31-34 (https://drive.google.com/file/d/0ByZQkrKg4yKLUnhXelZwYTVqWWs/view)

(Επιμέλεια κειμένου: Ελένη Λιναρδάκη, φιλόλογος)